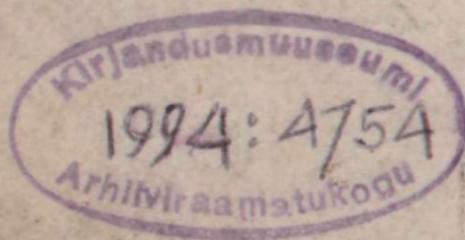

93

Kirjandusmuuseumi

1994:4754

Arhiiviraamatukogu

Cesti = Ma Naha

Kalender,

ehk

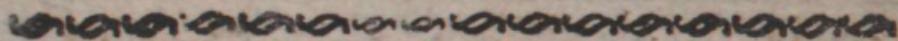
Täht = N a m a t

1773

Nasta peäle parrast meie

Jesanda Jesusse Kristusse

Gündinist.

Tallinnas

Trükkitud Lindworse Kirjadega.

Päärast sedda Fallis Jesusse Keistusse
sündimist on tännawo se 1773. aasta.

Päärast ma-llma lomist 5773

Päärast Lutterusse õige usso ülles-
wotmist 256

Päärast wanna katko 116

Päärast sedda kui wäggi Pranburgi
laks 94

Päärast sedda kui Toompä pöllend 89

Päärast sedda sure nälja hakkatust 78

Päärast teist, katko 63

Päärast mele armollsema Keisri ja
Sire Praua K A T H A R I N A
sündimist 44

Päärast jedda kui ta hakkand wallit-
sema 11

Pühha: Päwa märk S

Joulo ja Wastla, Päwa wahhel on 6
Näddalat ja 4 Päwa.

Märkide selletaminne.

- Noor ku.
- D Essimenne werendel.
- Zäis ku.
- ☾ Wiimne werendel.
- ✚✚ Hea aadrit lasta.
- ☉ Hea kuppo lasta.
- ∴ Hea arstimisse rohto wõtta.
- ✚ Hea külwada ning istutada.
- ⊕ Hea lapsi wõdrutada.
- ✚ Sedda, mis pitkaliste peab fastwama.
- Hea puid raiuda hone tarwis.
- ⌊ Ahjo tarwis.
- p. parrast.
- p. l. parrast lounat.
- e. l. enne lounat.
- P. Pühha.

JANUARJUS Neart. Ku.

1 Neart. B.	Alta Jesus.	Jehova on
2 Abel	Kau-	Sõige sõd-
3 Set	nid	da-mees, Je-
4 Enoſ	C II, 48. p. l.	howa on tem-
5 Metusalem	Fulmat	ma nimmi.
Tarkat homiks Maalt. Matt 2.		Ta on waen-
6 Running B.	ja	laste wan-
7 Julianus	felged	frid ja nende
8 Errart 2	Ilmat.	wägge mer-
9 Beatus		resseheitnud,
10 Paawli B.	O II, 15. p. l.	ja nende ärra-
11 Ewraim		wallitsetud ille-
12 Rein	uddune	mad' pealikud
Jesus 12 Nastat wanna, Eul. 2.		on kõrkiatte
13 B. p. 3 R. P.	ja	meeresse wau-
14 Beliks		nud. Merre-
15 Tiril	lumme	hauad on neid
16 Risbregt	sad-	lotnud, neimad
17 Tõnnise p.	do	lõksid alla süg-
18 Akfel	tulega.	gawatte lohta-
		de sisse, nenda
		kui kiwvi. Je-
		howa, sinno par-
		ram. Lõssi on

Sel Ruul on 31 Päeva.

19 Sara	10 9,45. e. l.	omma au'ülles näitnud väega, sinno parram lässi waewab waenlast kurjas- te. Sa lassed omma tullise wibha wäja, se põlletab neid är- ra kui kõrt. Sa pubhusid omma tullega, merri kattis neid, nem- mad wau sid mahha kui sea- tinna sure lange wee sisse. Kes on kui suna wäg-
Pulmad Kana Linnas, Iwan. 2.		
20 <i>V. v. 3. K. P. Wab. Seb.</i>		
21 Neto	pehmet	
22 Winsent	ja	
23 Lotta	nüsket	
24 Timoteus		
25 <i>Pääwli ümb.</i>	Ilmat	
26 Polikarpus		
Wina Mäest, Matt. 20.		
27 <i>P. e. K. üll. 1, 11 P. l.</i>		
28 Karel	ning	
29 Samuel	lumme	
30 Adalgund	tui-	
31 An	foga.	

12nel selle ku päwal touseb päike kello 8. ning
ühhe pole tundi, lähhab alla kello 3 ning ühhe pole
tundi. Pääw on pilt 7. tundi, ja õ 17 tundi.

FEVBUARJUS, Kuuula - Ku.

1	Piirrit	Pehme	gew Jehowa ?
2	Kuunla p.	ja	Kes on tui sin-
Kulwi Mehhest, Euf. 8, 4.			na, kes omma au
3	<i>W. e. S. II.</i>	<i>C. 2, 9. e. l.</i>	ülles näit nud
4	Beronika	Lumme	pühitusjes ?
5	Agata		Sa olled kar-
6	Tio	saddo	tusse ja kitusse
7	Rikart		wäärt, kes sa im-
8	Käsperdina	wägge	met teed. Paul-
9	Salomon		ge. Jehowale,
Kristusse Kannatam. Euf. 18, 21.			sesta on wäg-
10	<i>Paast B.</i>	<i>2, 31. p. l.</i>	ga kõrgek's sa-
11	Kolastika		nud, hobbo-
12	<i>Wastia p.</i>		sed ja nende
13	<i>Euhla p.</i>		rüütliid on ta
14	Balentin	fange	merresseheit,
15	Baustina	tulega	nud.
16	Juliana	woiks	Selle kitusse
		tulla.	lauloga, mis
Kristusse Kiusatam. Matt. 4.			Moses ommal
17	<i>W. Paast.</i>		aialleutis, kut
			ta Israeli rah-
			wasi wägaetwal
			kombel Waras

Sel Kuul on 28 Päwa

18	Konfordia	D 6, 23. p. l.	läest olli peäst- nud, ja tedda
19	Simon Ap.	pärast	leik temma söa-
20	Eugarius	sedda	wäega hõpis
21	Jesaias 2	on	merresse ärra-
22	Peetri p.	selge	upputanud, tah-
23	Serenus	taem	han ma sedda
Kananea Naesest, Matt. 15.			wimist tülki
24	2 P. Naast	Maddise p.	meie minnewa
25	Wiktorius	● 0, 45. p. l.	aasta söa-jut-
26	Nestor I	kulma-	tust teie mele
27	Leander I	ga	tulletada, kus seft
28	Iustus	lota.	surest merre a.
			plusseft räkiti, mis läbbi meie

16 nel selle ku päwal touseb päike kello 7. lähhäb
alla kello 5. päaw on 10 ö agga 14. tundi pitk.

1	Albinus	Sagga-	sõa, mehhed ni
2	Medea	sed	suurt woimust,
Sest les lurratist waewat, Euf. II.			agga waenlased
3	<i>3 P. Paast.</i>	Il.	ni suurt kahjo
4	Adrian	<i>C 4, 26. P. 1.</i>	said, et leik nen-
5	Janus	mat	de laetwad tulle-
6	Kotwrid	pea	ga ütleslaksid,
7	Perpetua	Kulm	ja nende sõa
8	Siprian	pea	mehhed kül tul-
9	<i>Pöör P.</i>		le kül wee sees
5000 Mehhe sõotmisfest, Joan. 6.			hulk aminnes
10	<i>4 P. Paast.</i>	nüüf	hirmsa abbas,
11	Konstantin		tusse ja surma
12	Krefor	● 7, 15. e. l.	wallo tundsid.
13	Ernestus		Põlwest põl-
14	Safarias	Wih.	weni sago fest
15	Longinus		räkitud ja Jum-
16	Kert	ma.	malale auantud
Jesus kiwrid. wissat. Joan. 8.			kitusse luggude-
17	<i>5 P. Paast.</i>	ga	ga. Ei mitte
			kaua parrast
			sedda, kui se
			merre peäl olft
			sündinud, sün-

Sel Kuul on 31 Päwa.

18 Willemina	ja	dis teine suut
19 Gabriel		taplus nende
20 Matrona	Mat. 11, 14. e.l.	sõda: wäggede
21 Pent	nüüd	wahhel Wallali
22 Kawael	selge	maal. Ülleiltsse
23 Tiits	taew	olli se meil üks
Kristusse sissesõitmisest, Matt. 21		loggone õnnis
24 <i>6. P. Naast.</i>	uddune	sui, sest kus meie
25 <i>Naast M. p.</i>	I ja	sõdda, rahwas
26 Emanuel	ja	tal agga waen-
27 Kustaw	Mat. 10, 26. e.l.	lastega kolla
28 <i>Suur 1. p.</i>	?	sai, ma ja merre
29 <i>Suur Rede</i>	Eül-	peäl, seal jäi ka
30 Adontas	mad	wõimus meie
Kristusse ülestõusminne, Matt. 26.		lätte, ja teist
31 <i>Esim. P.</i>	dõd.	wõorast rõhbuti
		maha, ja nem-
		mad ei wõlnud

ionel selle ku päwal touseb päike kello 6. lähkäh
 alla kello 6. päaw on 12. ja õ 12. tundi pilt.

APRILS. Jürri. ehk Mahla. Ku.

- 1 **Teine P.**
- 2 **Kolmas P.**
- 3 **Berdinand**
- 4 **Ambros**
- 5 **Maxsim**
- 6 **Kölestin**

Karja I. P.
 Uidu
C. 1. 13. e. l.
 sed
 ja
 nüsket

foggone mitte
 wasto seista.
 Keigesu em.
 taplus Peikist
 mis tennini vl-
 nud, ja keige au-
 sam w o i m u s,

Kinnipandud ukfist, Joan. 20, 19.

- 7 **I. P. P. II. P.**
- 8 **Viborius**
- 9 **Bogislaus**
- 10 **Leo**
- 11 **Julius**
- 12 **Etiekiel**
- 13 **Serwasius**

Ilmat
Kange
tuul
lumme
o, 16. e. l.
 ja

mis meie rah-
 was waenlaste
 ülle sanud, ün-
 dis leitusse tu
 esfimesfel pä-
 wal. Ra's näd.
 da! at enne sedda
 ollid jo kohheksa
 kummend tub-
 hat Turkid ja

Heast Karjatsfest, Joan. 10.

- 14 **I. P. P. III. P.**
- 15 **Karin**
- 16 **Rudolw**
- 17 **Hans**
- 18 **Walerian**

Künni P.
 wihma-
 ga
 segga-
 tud.

Tatarid omna
 tuggewa leri
 seest wälja ae-
 tud ja seält saue
 saak leitud Ag-
 ga sellepärrast ei
 heirnud nem-

Sel Kuul on 30 Päwa.

19	Simon	D	1, 3. e. l.	mad weel meest
20	Udolarius		nende	ärä, waid nem:
<hr/>				
	Uerikesse aia pärrast,		Joan. 16.	tuke maad tag:
21	<i>3 P. p. üll P.</i>		järrele	gast, kus nende
22	Karisius		on	üllem. Peäitl ol:
23	<i>Jurri p.</i>		sojad	ii, kedda Sure:
24	Albert		ja	Witsriks hütak:
25	<i>Eiund + p.</i>		<i>6, 38. p. l.</i>	se. Seäl ootfid
26	Etsefius		Peäwa-	nemmad weel
27	Ludolw		paistfed	ennam soo meh:
<hr/>				
	Kristusse ärraminnemisf.		Joan. 16.	hi iure tulle:
28	<i>4 P. p. üll P.</i>			wad, ja kui hea
29	Witalis		Ilmat	hulk weel iure
30	Reinmund		lota.	tull, ja nemmad
				arwasid et neid

12 nel selle lu päwal touseb päilit pole tundi pärrast kello 4. ning lähhab alla pool tundi pärrast kello 7. päaw on pitl 15. ja ö 9. tundi.

1	Wolbri pääw	enna =	ollets kül meie
2	Zuie † p.	C 1, 3 p. l.	wasto panna,
3	† Leidm. 2	miste	siis peti neist se
4	Kottard	uddune	lawwal nou,
Digest Pallumisf. Joan. 16, 23.			
5	† P. p. üll. W.	ja	künne tuhhan-
6	Domisilla	Willo	dega meie peäle
7	Zanislaus	sojemad	hakkada, ja eest
8	Job	ipawad	ja talka nenda
9	Guur † p.		meie ümber
10	Parnabas	● 4, 3. p. l.	pürda et meie
11	Wiktor	Wih =	w ä g g i piddi
Rõmustajast, Joan. 18, 16.			
12	6 p. p. üll. W.	ma	nende keskele ja
13	Liberatus	ja	lahhe tulle wah-
14	Sabina	rahhe =	hele saria, ja
15	Sohwi 2	ga	nenda tahtsid
16	Zodokus	segaa =	nemmad ühhe
17	Erik	tud.	hobiga meie
18	Nikander	IO, 51. e. l.	rahwa peäle ot-
			sa tehha; sest
			meid ulli agga
			peo-täiel's nende
			wasto arwata,
			ja sedda ei olnud

Sel Kuul on 31 Päwa.

Pühast Waimust, Joan. 14, 23.

19 4 Pühhi

20 2 Pühha

21 3 Pühha

22 Emilia

23 Eduard

24 Hendiks

25 Kristiana

selged

Ilmat

kange

I tule

2, 55, 32

Jesus ja Nitodemus, Joan. 3.

26 3 aino 3 P

27 Peet

28 Willem 2

29 Mart

30 Petronella

31 Wikand

Wihma

ja

Mürri-

tamis-

sega.

neil ka teädmata. Agga se oli üks Jummalan, et meie üles kirral, kraaw Romantson sedda enne jo teada sai. Sepärrast pidas temma kindlat nõud, omma pisfoles. se hulgaga nende pole töttada, ja Jummalanaimmel nende peäle hakkada. Eurlide kerged

8mal selle ku päwal touseb päike pole tund pärrast kello 3. ning lähhab alla pole tundi pärrast kello 8. päärw on pikk 17. ö agga 7 tuand.

1	Kotikal		<i>C 2, 27. c.</i>	hüütliid ja Tatarid
	Rikkast Mehhest, Eul. 16.			lippusid ilka
2	<i>3 B. p. 3. a. 3. D.</i>			meie mona wan-
3	Rasmus		Waike,	kritte jure ja
4	Eiso		felged	püüsid neid är-
5	Poninasius		I ning	rawõtta Sest
6	Artemius		sojad	mona: wanrid
7	Eukretsia			piddid nattuke
8	Medardus		<i>8, 13. p. l.</i>	maad tabha ja
	Surest Dhtosõmaajast, Eul. 14, 16.			ma, kui suur
9	<i>2 B. p. 3. a. 3. D.</i>			wäggi taplusse-
10	Blawtus		Ilmat.	le iaks Meie
11	<i>Pitkem p.</i>			üllem Rinval ei
12	Vasilides		Wihma-	woinud neid siis
13	Tobias		ne	üksi jatta, sepär-
14	Valerius			rast lakkitas ta
15	<i>Witus</i>		ja	wiis riggementi
	Raddunut Lambast, Eul 15, 1.			Kirrasiid ja
16	<i>3 B. p. 3. a. 3. D.</i>		<i>5, 58. p. l.</i>	muis: Husarit-
17	Kreet		tuulne,	test ja Kranna-
				dirittest, ülle pea
				kaks tuhhat
				meest siina, neid
				hoidma Tatari

Sel Kuul on 30 Päwa.

18 Mikander	selged	peäle: Kõrvumis:
19 Kermasius	ja	se ja risumisse
20 Abgarus	palla	eesti. Ja eht suur
21 Nael	mad	wäggi se läbbi
22 Abkasius		kul hea tük weh-
Olge armolisjed, Luk. 6, 36.		hemaks jai seik
23 <i>5 P. 3. a. 3 P. 29, 30. e. 1</i>		ta ei woinud
24 <i>Sant p.</i>	Ilmat.	nüüd ennam kui
25 Kristiana		kolm kümmeud
26 Jeremias	Kõnge	tubhat lahingis-
27 Ladislaus	Wihm	gisse danna, siis-
28 Josua	tulega.	ki julges temma
29 <i>Peet. Paaw.</i>		selle piisolesse
Doblest Kallasagist, Luk. 5, 1.		wäega hirmta
30 <i>5 P. 3. a. 3 P. 26, 33 p. 1</i>		sure hulga peäle
		minna; se i ta
		lotis Jummal
		aja omma soa-

ionel selle Ku Päwal touseb pätkle 3. werendel
 pärrasi tello 2. ning lähhab alla üts werendel pärr-
 rasi tello 9. Päaw on pitk 18 ning üts pool Tundi
 D on 5. ning üts pool tundi.

1	Leobald		Se ku	meeste wawwa
2	<i>Heina Mar. p.</i>			süddame peale,
3	Kornelius		naitab	mis läbbi se
4	Ulrik			temmale jo mit,
5	Anselm	I	es malt	to lorda filma
6	Hektor			nähhes olli kor-
<hr/>				
Wariseride digusfest, Matt. 5.				
7	<i>6. p. 3. a. 3. p.</i>			södda, w ägg i
8	Erino		7, 30. e. l.	jaeti siis wie li-
9	Kilian		selged	kisse, ja nenda
10	Israel		ja	läksid nemmad
11	Eleonora		Yalla-	julgeste waen-
12	Hindrik		wad	laste wasto. Ni
13	<i>Marrerie p.</i>			pea kui Turkid
<hr/>				
Krstusse auustamisfest, Matt. 17.				
14	<i>7. p. 3. a. 3. p.</i>			sedda näggid,
15	<i>Apostle. 3ag.</i>		II, 13. p. l.	tullid nemmad
16	August		Ilmat,	ni sure rüütli
17	Aleksius	3		hulgaga meie
18	Rosina		agga	wasto, et selle
				ots olnud ärra-
				nähha, ja ma
				nago pafso pil-
				wega neist fatte-
				iti. Siis pörrus

Sel Kuul on 31 Päwa.

19	Kuwina	pär-	ja wabbises Ma
20	Elias	rast	nende jalgede al.
Walle Prohwetidesi, Matt. 7, 15.			
21	8 P. p. 3. a. 3. P.		Minde hooste
22	Apollina	6, 5. P. 1.	labbin moogade
23	Karolina	tuul	kellin, ja innt-
24	Kirsti	fange	meste tärriin ja
25	Jacobi p.	Wihm	praggin täitis
26	Anno	ja	leif taewast ni-
27	Marta	Kahhe	sugguse löhhina-
Üllekohts. Maja-Piddaj. Luuk. 16.			
28	9 P. p. 3. a. 3. P.		ga nago mustad
29	Diowi p.	mürrista-	pitkse pilwed,
30	Kerman	C II, 57. P. 1.	kangest tulest ae-
31	Abdon	misssega.	tud, ollefsid was-
			to tulnud. Sed-
			da wisi joolfid
			nemmad meie
			sõa-meeste peä-
			le, nago ollefsid

14 nel selle ku päwal touseb päite 3 werendel pärrast kello 4 ning lähhäb alla werendel pärrast kello 7. päaw on pitk 14 ning üls pool, 8 agga 9. ning üls pool tundj.

1	Petri Wang.	Head	nemmad taht-
2	Annibal		nud neid puhhas
3	Eleasar	Selged	pibhuks tallata.
Jerusalemma ärrarikmiss. Luk. 19			Ugga meie sured
4	10 P. v. 3. a. 3. P.		tükkid ollid mäe
5	Judas	ja	kinude ja kõrge
6	Eigenius	ho=	paigade peäle
7	Tonatus	● 6, 54. e. l.	pandud, ja seält
8	Striakus	jat	lasti wägga ker-
9	Romanus	Ilmat,	meste selle pakso
10	Sauritse p.		hulga peäle, et
Wariferist ja Dölnerist, Luk. 18.			kül hea hull ma-
11	11 P. v. 3. a. 3. P.		ni kummardas.
12	Herm	Päwa	Sepärrast kat-
13	Enebius	paist=	sufid Turkid
14	Ello	● 4, 12. e. l.	mäggede wah-
15	Ruffi Mar.	misfe-	hele sada, et
16	Isak	ga.	surte tükkide
17	Onesimus		lööd mitte en-
			nam ni wägga
			neisse piddid ul-
			latama. Pärrast
			kargasid nem-

Sel Kuul on 31 Päwa.

Kurdist ja Keletumast, Mark. 7.

18 *12 P. p. 3. a. 3 P.*

19 Sebald

Taew

20 Rut

on

21 Wilibert

6, 21. e. l.

22 Sakeus

Pil-

23 Darsabas

wes,

24 *Vertill p.*

nüsket

Preestrist ja Lewitist, Eul. 10.

25 *13 P. p. 3 a. 3 P.*

26 Ireneus

ja

27 Berent

uddused

28 Aukustin

ilmac

29 *Joan. Hul.*

5, 58. e. l.

30 Benjamin

ning

31 Rebekka

Wihmane.

mad ni wallu-
faste meie rah-
wa sekka mis esi-
simeses liikmes
olli, et se neile ka
korda üks selle
wahhele sada. ja
kestelt lähbi
joostes meie
wäe selja tahha
tulla. Se olli
pahha kül; ja
ehk meie üllem
Kinral kül keik
targaste seadis
ja käsits mis
nüüd ueste pid-
di tehtama, ja
ehk teised Kinra-

14 nel selle ku päwal touseb päike 3. werendel
pärrast kello 4. ning lähhab alla werendel pärrast
kello 7. päaw on pitk 14. ning üks pool, o agga
9. ning üks pool tundi.

Kinnest Piddali többis. Euf. 17.

1 14 D. p. 3. a. 3. V.

2 Elisa

Selge

3 Reinard 3

taew

4 Moses

5 Magnus

● 5, 27. p. l.

6 Regina

7 Kai

agga

Rammonast, Matt. 6, 24.

8 15 D. p. 3. a. 3. V.

9 Abigael 3

willo

10 Cobald 3

ning

11 Döfri p.

12 Sirus

D 8, 19. e. l

13 Amatus

14 Illend.

tuulne

Raint-Linna surrust, Euf. 7.

15 16 D. p. 3. a. 3. V.

16 Eiwemla

ja

17 Titus

fiis

lid ja Veäliffud
 kul omma poolt
 teik teggid mis
 wahwa mehhe
 kohhus on, siisk
 ep ollets se ühte
 gi aitud, kui
 Jummal ep ol-
 lets meie poolt
 seisnud. Zubba
 nemmad ollid
 eßimesse liifme
 tükkid ja püssi-
 rohho: wanfrid
 ennestega ärra-
 winud, ja ollid
 hulgaliste nende
 kukal. Sedda
 näggi fangelt
 mäe peält üks
 meie Kinralit-
 test, ja last' s sel-
 le sure hulga sek.

Sel Kuul on 30 Päwa.

18 Werner	on	ka hästi Kran-
19 Waustus	● 7,47. p. 1.	natid wisfata, ja
20 Tõns	nüsket	se läbbi juhtus
21 <i>Matt. p.</i>	ilmad	tuloke püs si-
<hr/>		rohto langema,
Wee, Lõbbisest, Euf. 14.		ja keik need püs-
22 <i>17. p. 3. a. 3. p.</i>		si. rohho: wan-
23 Osea	Rahhe	frid läksid hopis
24 Kleomas	ja	põllema, sa suur
25 Harald	tõlmade	hulk Turkid widi
26 Tetel 2	<i>11,46 p. 1.</i>	tullega üles ja
27 Adolw	Dõde-	läksid hukka, ag-
28 Wentsel	ga	ga teiste peäle
<hr/>		tulli suur hirm
Suremaft Käsust, Matt. 22.		ja andsid ennast
29 <i>13 p. 3. a. 3. p. Mibell</i>		latale ja jooksid
30 Hieronimus	lota.	ärä. Se olli
		waenlaste hul-

12 nel kelle lu päwal touseb pätle kello 6. ning lähhäb alla ning 6. pääw on pitk 12. ning õ ka 12. tundi.

DECEMBER. Wina. ehk Roja. Ku.

1	Bolmer	Uddune	<p>Ja minneminne ja meie ärra pe- ästminne. Waat se on Jummal tõ, mis Ta Ma peäl teeb, sedda wisi teeb tenma ikka weel keikis paitus immet. Junnimeste tõ, ja mu lodud asja- de läbbi sünnib kül keik mis ial Ma peäl sünnib, agga Jummal juhatab sedda ikka nenda kui Ta tahhab, et se ühhele kassuks ja teisele katjuks tulleb, ja et tem- ma tahtminne woib sündida. Sedda wisi lül-</p>
2	Kairus	nüste	
3	Bolrad	ja	
4	Prants		
5	Bides	● 3, 25. e. 1	
<p>Alwatud Junnimesfest, Matt. 9,</p>			
6	19 P. p. 3. a. J. P.		
7	Rustaw	2	Willo
8	Zionisius		Wihm
9	Tomasia		rahhe
10	Purfart		
11	Angelus		● 6. 24 p. 1.
12	Mai		lum-
<p>Pulma Nidest, Matt. 22, 1.</p>			
13	20 P. p. 3. a. J. P.		
14	Kalikstus		mega
15	Heddo		segga-
16	Kallus	I	tud
17	Diop		kange
18	Lufas		tulega.

Sel Kuul on 31 Päwa.

19	Lutsius	101, 4 p. h	fab	Ta ühhe
	Kuninga	Wohhe	Joan. 4.	inabha au järge
20	31 P. p. 3. a. 3. P.		peält, ja teist	tõs-
21	Ursel	niid	tab	Ta jälle ül-
22	Sewerin	nait. b	tes	Ühhe allan-
23	Salome	sel-	dab, teise	Ta ül-
24	Wlorentin	gels	lendab	jälle, ja
25	Kristian	2 ja	mittu	kord peab
26	Amandus		se	mis inuimea-
	Kawwalast	Gullasest,	Matt. 18.	ne
27	32 P. p. 3. a. 3. P. (4, 30. v)		õuneks	to w i s,
28	Engelbregt	Fülme-	temma	fabjuks
29	Upsalon	maks	tullema,	ja ühhe
30	Josawat	jada.	pisiohesse	asja
31	Wolfgang	I	lääbi	sured ja
			immeli	kud as-
			jad	sündima.

16nel selle ku päwal touseb päike pole tundi pärrast kello 7. ning lähhäb. alla pole tundi pärrast kello 5. pääw on pitk 9. ü 15. tundi.

1 Pühade p.		Kan-	Kui siis nisuggu-
2 Hingede p.		ge	sed asjad näh-
Kohto, Rahvast, Matt. 22, 15.			halse ja kulukse
3 23 P. p. 3. a. 3. P.			mis enne ei ol-
4 Ott			nud arvata, siis
5 Käsper	2	tuul	woime ütelda :
6 Daltser			sedda on Jum-
7 Klaudius		lumme-	mal teinud ; nen-
8 Brits			da kui seäl sün-
9 Teodora		saoga	dis Hirm ja
Wiimfest Kohtust, Matt. 25.			tertus hakkas
10 24 P. p. Mart. Lutt. 16, e. l.			nühid waenlaste
11 Mart. Viif.			süddant arrak's
12 Arkadius		kül-	leggema, ja nem-
13 Predrik	I	mat	mad waatsid ag-
14 Leopold		ilmat	ga ennese üm-
15 Atanasius		ja	ber, luida nem-
16 Alwäus		uddune.	mad jälle piddid
Hirmsasi arrakaut, tööst, Matt. 24.			taggasi sama, ja
17 25 P. p. 3. a. 3. P.			meie suurte tül-
			kide ja püsside
			lastmisse eest
			ärrape äsma.
			Eure karrina ja

Sel Kuul on 30 Päwa:

18	Esra			
19	Isobert	2	● 7,37. e.l.	Selge
20	Amos			
21	Mar. Dhm.			taew
22	Sesilia			
23	Klement			ja
<hr/>				
	Witmsfest Rohust,	Matt. 25.		
24	26 P. p. 3. a. S. P.			
25	Kaddr. p.			Kange
26	Konrad		◀ 7,9. e.l.	
27	Isai	I		
28	Künter			Külm
29	Erwert			
30	Andrese p.			tulega.

küssendamislega
 aiastid nemmad
 jälle taggasi, et
 neid ei saaks om-
 mast teisest seltsi
 rahwasi, mis
 weel eestpidi le-
 ri liggidal olli
 koggone ärra-
 lahitud. Meie
 suurte tükkidega
 lasti hästi nende
 hulka et neist hir-
 mus, paljo tap-
 peti. Küütle
 wäagi olli jo
 taganemas, ago

9mal selle ku päwal touseb päike pole tundi
 pärrast kello 8. ning lähhäb alla pole tundi pä-
 rast kello 3. päaw on pisk 7. õ agga 17. tundi.

Kristusse sisse sõitmisest, Matt. 21. ga lui ta jälle

1 *1 Kr. Eul. P.*

2 Arend

3 Kandidus

4 Parbo

5 Agaton

6 Wolber

7 Mikolas

● II, 39. p. 1.

fange

külma

jäärle

woik

fid.

jalla wae jure-

fat, siis keik pid-

bosid leri eest

linni, ja ollid

weel julged kük

meid seäl otes.

Keik meie wäggi

hallas nüüd pit-

ta sammoga

Eul. leri pole

tõtma ja kermes-

te peäle kaima.

Memmad last-

fid meid ka nen-

da liggi tulla et

nende suurte

üüride lastmin-

ne wois meie ju-

reullatada. Süs

nemmad halla-

fid keigest wdest

meie peäle last-

ma. Agga meie

Tähhet enne wimist päwa, Eul. 21.

8 *2 Kr. Eul. P.*

9 Juhkum

10 Elso

11 *Tähhem p.*

12 Ottilla

13 Eutsia

14 Mikasius

peh-

● 9, 58. p. 1.

memad

ilmad

Eum-

me

ja

Joannes Wangi-Tornis, Matt. 11

15 *3 Kr. Eul. P.*

16 Lidia

17 Albina

tulega

tulla.

Set Kuul on 31 Päwa.

18 Kristow		● 2/48. p.l.	wahwad wenne-
19 Gott	2		lased ei holind
20 Abraam		Raunis	sest ja läisid ilka
21 <i>Toma p.</i>			peäle, kunninem-
Joannesse Tunnistusfest, Joan. 1.			mad leri jure
22 <i>4 Kr. Tull. P.</i>			said Nüüd ollt
23 Adam		selge	weel feigesurem
24 Ewa	I	● 7/25. p.l.	tõ tehho. Eured
25 <i>Joulo</i>		ja	krawid ja wallid
26 <i>Teine P.</i>		külm	ollid leri ümber
27 <i>Kolmas P.</i>		teeb	tehtud, ja Turki-
28 <i>Süta 8 P.</i>			de feigewahhü-
Seft immets pannem	Enl. 2.		samad söddiad
29 <i>P. p. Joulo</i>	aasta		seisid krawide
30 Tarwet	peäle		sees walli tagga.
31 Silwester	ots		Tubba üks liil
			meie rahwast
			tahtis walli peä-
			le

ionel jelle tu päwal touseb päile werendel
pärast kello 9. ja lähhäb alla 3. werendel pärast
kello 2. päät on pilt 5. ja üks pool tundi, ü agga
13. ja üks pool tundi.

tüffi = mehhed rikkusid omma kange last-
misstega waenlaste tüffisid nenda ärra, et
nendega ennam ei sündind lasta. Ugga
koggematta kargasid kümme tuhhat Tur-
ktd, keif wahroad mehhed, wallide ja kra-
wide wahhelt wälja, ja jooksid nisagguse
walloga, mood peus, meie esimeste liik-
mette wahhele et need ei saandki ommad
püssid nende peäle lahti lasta, waid pid-
did tagganema. Waenlased tungisid siis
ikka ennam ja ennam ette, ja tullid jo
teiste peäle kes teises liikmes seisid. Zub-
ba siis olli õige kitsas kää, ja kui Jummal
ep olleks ta immelikkul wisil aitnud, siis
meil olleks sel puhul ots kääs olnud. Ug-
ga Jummal kinnitas jälle meie Pealik-
kutte ja sõda-meeste süddant. Ja kui üllem
Kinral nende wasto kes jo tagganemas
ollid hüdis: seiske paigale, siis nago hing
tulli jälle nende sisse ja jäid seisma kui
müür. Üks teine riggement Krannadirid
wõt-

wõttis Pätte ja läks Pajonettidega Turki-
de wasto ja igga poolt lasti tükkidega ni
wallusaste nende peäle, et neid kümme tuh-
hat mahwa meest ennamiste feik mahha
lödi, ja neist agga pisiut ärrapeäsesid.
Müüd hakkari igga poolt waenlaste leri
tungima, nende jolla-wäggi, need Janitsa-
rid, feik ärrawallitsetud tuggewad meh-
hed, pannid kül wasto, agga meie södda-
rahwas käis otse kui lou-foer nende peäle,
ja need Kirrassiri riggementid aiasid neid
takka et mõramatta neist mahha tallati,
mahha raiuti ja furnuks lasti. Nende nou
ei hakkand ennam kuhhoai. Kui nende ül-
lem Pealik se Suur-Witsir sedda näggi,
et temma rahwas ei woinud ennam was-
to panna, ja et temma feigewahwamad
mehhed ni hulgalisti longsid, ja neid hirm-
saste ärrarõdhuti, iättis ta feik omma leri
feikide tükkide - telgide - ja feigega mis seäl
sees olli, hopis mahha ja pöggenes omma
ülle.

ülleianud rahwaga ärra. Müüd olli täts
woimus meie rahwa kääs. Kuustundi olli
sest aiaast et taplus olli hakkand, hommiko
warra kello nelli olli ta hakkand ja kello
kümne aial olli ta otsas. Ommetegi ei lä-
nud nemmad mitte kohhe sagi kallal, waid
kääsid otsekohhe lerist läbbi, ja aiasid waen-
lasti weel nelli wersta maad tagga. Ugga
nemmad ei piddand ennam kussagi paika,
waid heitsid enneste peält keik ärra et nem-
mad sedda parreminne woiksid joosta, ja
ruttasid selle sure jõe jure sada, Tonau nimi,
kus kolm sadda laewa walmis peti,
misga nemmad hädä aial woiksid jõe ül-
le sada. Meie söddiad tulid kui ärrawoi-
tiad sure römaga Turkide leri taggasi ja
leidsid seält keiksuggust kallist saki, ennam
kui kaks sadda suur tükki ja mis tükkide
lastmisse jures tarwis on, mitto ruhhat tel-
ki ja hulga mona; Ülleüldes keik mis ni
sure sõa-rahwa hulgale olli tarwis olnud.

Ja mis waenlasted weel ennestega ouid
arrawinud, heitsid nemmad tee peäle mah-
ma, kui nemmad põggenemas ollid, ja sed-
da leiti parrast ka ülles. Meid hobbosid,
Kamelid, weiksid, mona-wankrid ja sõa-
riisto mis meile sagiks jät. olli arwamatta
paljo. Kui meie surnud ja hawatud keik
üllesloeti, siis ei leitud enam kui nelli sad-
da surnud ja liggi kuus sadda hawatud
ollemast. Agga Turkidest ollid kül enam
kui nellikümme tuhat tappetud, nenda
kui nende ommad wangid üllesraafsid, ja
peäle kolm tuhat sadi wangiks. Siis
anti Zummalale selle sure woimusse eest
seälsammas leri sees tänno ja kitust.

Wadage teie, kes teie sedda loete, siin ka
Zummala teud, kes Ma peäl sadad arra-
hãwritamissed, kes sõa-wankrid põlletab
arra tullega! Waenlaste süddant on ta
arrafis teinud ja meie sõddiatte hinge ellus-
se saarnud, ja ei lastnud nende jalgo mitte

Kõikuda. Rahwas! Kütke meie Kummalat,
ja laske kitusse heäle temmast kuulda!

Beel selfammal õhtul läkkitas meie
üllem Kirral, Kraato Romantsow Kir-
rali Paueri monni riggementiga Tonau
jõe jure waenlastid weel kaugemale tagga
aiama. Need ollid jo laiale lainud, mon-
ned ollid tuugewatte liimade sisse pugge-
nud, monned ollid jõe ülle peäskud, monned
püüdsid ülle sada, ja monned ekssid seina
ja teina. Üks tuhhat olli siis wast laewa-
de peäle minnemas kui Kirral Pauer si-
na sai, agga nemmad piddid ommad sõa-
riistad mahha. pännema ja isse ennast
wangiks andma. Kui nende üllem peälif
Suur-Witsir ja temma seltsi mehhed jõe
teifest kaldast sedda näggid, andsid nemmad
suurt leinamisse heält kuulda, ja jooksid
weel kaugemale ärra. Waenlastel olli
nüüd õige kitsas kää. Mitto tuhhat ollid jo

iahhingisse waesel wisil hukka sanud, mitto
tee peäl, mitto laewade peäl surnuks tallas-
tud ja jökke ärraupund. Gest kui nem-
mad jõe ja laewatte jure said, siis kippus
ikka teine teise ele laewa sisse ja püdis lei-
geessite ülle jõe sada, se läbbi said monned
laewad nenda täis et nemmad hopis alla-
wauüd ja leit innimesed ärraupusid.
Ja se ep olnud weel nende waewa ots.
Gest üks ossa meie söa-wäest piddi neid
üllesotšima, kes seie pole jögge tuggewat-
te linnade waris alla ollid pöggenend.
Ühhe linna-jures, Ismail nimmi, leiti
ka üks kummend tuhhat. Agga ni pea kui
nemmad meie rahwas nähha said, läksid
nemmad laiale. Nemmad olleksid kül-
woid linna wallide ja tükkide al war-
jul olla, agga nemmad oll d jo ni sure kar-
tusse sees et nemmad ennast lastsid aiada
otsekui lamba karja. Meie rahwas wol-
tis sedda linna ka ärra ja sai seält seest
jälle

jälle paljo tükksid ja muld sõa-riisto sa-
giks. Sellesamma jõe ääres ollid weel tei-
sed head ja tuggewad lünnad, neid woeti
ka ärra. Turkid kes nende sees ollid, ja
moõga terra eest ärrapeäsnud, said lub-
ba miõna kussa nemmad tahtsid, sest
meie ei holind ennam neid wangi wõt-
mast, wangid ollid meil agga tülliks.
Need Turkid kes omma koto said, tiitsid
kui paljo sedda armo mis meie rahwas
nende wendadele olli teinud. Nemmad
isfi ollid agga oppinud keik risti rahwas,
mis nemmad ial kätte said, hirmsaste
pinama ja ilma armota tapma. Sepär-
rast pannid nemmad wägga immeks et
meie peälikkud ja soldatid nende wasto,
kes nende kätte sattusid, ni armolissed ol-
lid, ja neid ei pirand egga tapnud. Zub-
ba nemmad sedda mitto kord ollid nähha
sanud, keigeennamiste siis, kui neid tuh-
hat meest siin pool jögge wangi woeti, ja

teised ülle jõe sedda omma filmaga näg-
gid. Sepärrast ütlesid nemmad omma
peäliskude wasto ; „meie ei woi egga
„tahha ennam nende wasto söddida“, sest
„nemmad on meie ommaksed pidanud
„kui wennad, ja ep olle neile ühtegi pah-
„ha teinud, kui nemmad nende kätte ol-
„lid sanud, ja neil lubba olleks olnud sed-
„da tehha, meie ei woi neid ennam waen-
„lasiks arwata, waid sõbruks. Sesam-
ma jutuga käisid nemmad keik omma Ma-
labbi ja ei puutnud pahho, nemmad ollef-
sid omma Üllema wallitseja wasto Kon-
stantinopoli linnas mässamist hakkanud.
Kül olli teggemist sedda mässamist tallit-
seda.

Öppige siin ka, kui hea se on isse waen-
laste wasto armoliane olla ja neile head
tehha, sest juis woime meie, nenda kui püh-
ha kirri õppetab, tullisid süssi nende pea-
peale

peäle Pogguda. Oh kui wägga tulled se
meie Kristi-õppetusse Kristusseks, kui meie
õppetust möda ellame, kui meie omma wal-
gust lasseme paistada innimeste eest, et
nemmad meie head teud näwad, ja meie
Jessa auustawad, kes taewas on. Koh-
he eestimessist orsast, kus se sõa jut on hak-
katud, ollen ma teise ka ütlenud, et meie
sõa-wäe teine ossa pididi Ukrainist läbbi
minnema, ja sedda Tatari rahwa eest
hoidma, mis seäl liggidal ellas, ja seält
Turkide tuggewatte linna wasto min-
nema.

Seäl oli nüüd üks wägga tuggew tin-
Pendern nimmi, se on üks nisuggune kindel-
lin et temma sarnast ei Turki-egga Sak-
Maal kui pahjo ei olle. Peäle sedda on se
ka üks wägga suur, ja wägga tuggew raia-
lin, mis peäle Turkid ikka wägga trotsi-
nud, sest et tännini ükski weel ei olle ulgend
temma wasto sõddida ja sedda ärrawõt-

ta. Sured süggawad krawid ja tugge-
wad kõrged wallid ollid temma ümber ja
peälegi weel sured kõrged mürid, ja wär-
rawad ollid pakjust rauast, keik ümberrin-
gi olli nenda tuggew ja kindel et nemmad
sedda agga naeruks pannid, kui meie noud
ollime wõtnud temma peäle hakkada. Peä-
le sedda ollid kolm kummend tuhhat meest
seäl sees keik sõa-riista kandiad, ja keiksug-
gust mona kes teab mitmeks aiaks, neile ei
woind ka ei weest egga muuski pudust tul-
la, sest meie rahwas ei woind muud kui sui
aial seäl ees seista ja kui nemmad ei sa-
nud sedda ärrawõtta, siis nemmad pididid
jälle pitka teed surest kõrbest läbbi taggasi
minnema, ja omma ennese Maal talwe
korterid wõtma. Essimesseel aastal oll
meie wäggi seäl kül káinud, agga ei ta
saand paljo tehha, waid pididi jälle ilma
asjata talweks omma male taggasi hul-
kuma. Teisel aastal tulli meie wäggi jäl-
le

le selle liina ette. Kewwadel ollid nem-
mad jo hakkand ennast tee peale andma;
agga selle pitka tee pärrast ja et neil kül
Tataritte, kül Turkidega woitlemist ollt,
ei saand nemmad enne Zani seina. Tul-
lid nemmad siina, siis nemmad löid liina
na kohhal omma leri ülles. Selle Wäe
üllem pealik olli Kirral Vanin. Se last-
kiras esite ommad käsud siina liina, ja
lastis Kummendantid küsida, kas ta
pidi tahtma liina muido kätte anda, wo-
odata et meie wäggi sedda wäggise piddi
ta kääst ärrawõtma. Agga temmal ei ol-
nud kõrwo sedda kuulda et ta liina piddi
ärraandma. Sellepärrast hakkati wallid
ja krawid linna kohhal teggema, kus meie
sõa-mehhed liina tükkide lastmisse eest
woiksid nattoke wariul olla. Waenlasted
püüdsid sedda kül teigest wäest keelda, ja
tullid sure bulgaga linnast maha, ja hak-
kasid meie peale kül wallujaste. Agga

neid kütiti meie suurte tükkidega ülle Eaela
üüle pea taggasi minnema. Ommeti kat-
susid nemmad sedda parrast weel mitte
korda, ja teggid melle se läbbi paljo kah-
jo. Sest nemmad söddisid ello polest was-
to, et meie ei piddand liina liggi sama.
Öse piddid meie mehhed tassa hiljokeste
need krawid liina wasto teggema, kus
nemmad woiksid seista ja tükkide asset
seada. Ni pea kui liina rahwas neid
agga nähha sai, kus nemmad ollid kra-
wid teggemas, hakkasid nemmad wägga
hirmsaste nende peäle lastma et teised üh-
tegi tööd ei saanud teha. Ni paljo kui
nemmad öse jou sid teha, ni paljo oll
tehtud: Siis hakkati meie suurtest tük-
kidest ja mu lastmisse riistadest hirmsad
sured lööd ni paksumste kui rahhet liina sis-
se wiskama. Agga ehk ka wahhest tull
lahki sai, siiski sai se pea iälle kustusud, ja
nemmad ei holind sest ühtegi. Meie tull-
me

me õmmetegi wallide ja kraawide tegges
missoga ikka liggemale linna alla, et need
waenlased, kes linna ees leris ollid, om-
ma leri piddid mahha jätma ja lüna põg-
genema. Siis läkkiti ta Rummendantti
jure temmast kulama, kas ta nüüd pid-
di lüna kätte andma. Agga ta ei pan-
nud sedda miiski, sest se sui olli pea ot-
sas, ja meie ollime weel hea tüf maad
lünast ärra, ja nemmad ei woinud sedda
kõggone uskuda, et meie peakõime tugges-
watte wallide ja müride üle sama, ja
neid olli palju linna sees, ja meid agga
pissut. Sepärrast hakkati ueste sedda
lünna tükkide lastmissoga waewama: Ag-
ga nemmad lastsid ka lünast hästi was-
to, ja tullid ka wahhel fallaia lünast wäl-
ja joostes, ja teggid meie sõda-meestele
waewa kül, et nemmad ei woinud ei õ
egga päwa aial rahhus olla; ühtepuhko
ollid nemmad tõõs, ja kartusses ja taples-
misses

misses waenlastega. Suggise aeg tull
jo kätte, raske olli keif sedda tödd, mis
ni sure waewaga ja werre ärrawallamis-
sega tehtud olli, jelle polele jätta, agga
wägga raske ka ja innimeste arwates
koggone woinatta, liinna ülle woinust
sada. Sest meilt ei olnud seal ennam kui
üksteistkümmend tuhat meest, ja ehk kül
keif wahwad mehhed ollid, ja ei kartnud
surma egga waewa, waid ehk nende hüm-
mo põlles kui loukoerad söddida ja surra;
ommetegi ei olnud neil tibo, ülle krawi,
walli ja müri lendada. Ommeti peti
Mihkli ku kueteistkümmemal päwal kin-
del nou wäggise liinna wallide wasto joos-
ta ehk tormi aiada, ja sedda wisi liinna
ärrawoita. Keif olli jo walmis tehtud
ja targaste ärra moöldud ja seatud mis
nisugguse pallawa ja kartlikko asja jures
tarmis olli. Sellepärrast olli Ma al,
kus need sallaja krawid ollid, liinna ülle-
ma

ma walli ja krawi kōhhal üks suur aut
trehtri wisil tehtud ja liggi nelli sadda nae-
la püssirohto süna sisse pandud. Ni pea
kui tuloke piddi senna jure sama ja Ma
sure pragginaga lõhki aiama, siis se pid-
di keikidele tähheks ollema et iggämees
piddi peäle hakkama, omma platsi peäle
minnema, ja linna müride wasto ülles-
kargama. Keik se wäggi olli kolmeks os-
saks jaetud, et kolmes kōhhas piddi tor-
mi aetama. Kello kümne aial hakkati
sedda kartlikko asja ette wõtma, tuloke
pandi selle püssi rohtoga täidetud auko ;
hirmisa rašsumisse ja sure mürristamisse-
ga kisti sest tulle wäest Ma seäl ümber-
kaudo lõhki, ja keikide süddamed wabbi-
sesid nenda kui Ma nende jalge al, sest se
olli neil söddiattel tähheks et nemmad keik
puhhas seälsammas paikas emb kummas
piddid surrema ehk linna ärrawõtma.
Ja se olli ka keikide nou. Müüd olli se

mus kohkumisse ja werrisemisse wäärt
ahhastusse tund tulnud. Paas suits
tousis selle aukust ülles, ja ühhe hobi-
ga kuuldi ka nende suurte tükkide mür-
ristamist, ja nähti nago ühte puhko wal-
golõmist, ja muud ei olnud kuulda eg-
ga nähha kui nende tükkide tullofest ja
mürristamist ja söddiatte küssendamiste
healed. Gest surest Ma werrisemisest
mis püssi rohho läbbi tähti, mis Ma au-
kude sees olli põllema läinud, olli ühhes
kohhas se Kraaw, mis kuus sülda lai ja
pool kolmat süggaw olli, mullaga nattu-
te täidetud. Ugga ei se woinud paljo ai-
data. Ommeti pididi nüüd iggamees tõ-
le hakkama ja omma õnne katsma. Kol-
mest otsast hakkati liinna noudma. Mon-
ned kandsid sured pitkat reddelid ja pan-
nid neid müri nale et nemmad wõiksid
nende peäl ülles minna, teised pistid om-
mad Pajonettid walli sisse ja püüdsid
nenda

nenda ülles sada, iggamees katus omma
nouu möda.

Monned wahwad peäl'kkud kaisid eel
ja telled takka järvel. Mitto ja mitto kuf-
kusid kui ülle kaela ülle pea möhha, agga
mis kuffus, se kuffus, mis jai se jai,
monned pidid ommeri ülles sama. Kül-
lab se olleks ka pea ülles ronnutud olnud,
agga vüs ja möök pidid ka peus ollema,
ja üllewel wallide peäl ollid Turkid püssi
ja möögadega neid wastowõdmas. Sen-
n'ks kui need sin üllesronnisid aitasid rei-
sed alt jälle hästi tükkide ja püssi lastmis-
sega ja wiskasid ni paljo tuld ja tulle lõsid
linna peäle et pimme õ paistis kui pääw.
Kui siis io üks hea hulk olli walli peäle sa-
nud, hakkas se söddiminne üllewel. Tur-
kid pannid wägga tuggewaste wasto ja
meie rahwas söddis ello polest ja ei lainud
sambo Maad taggasi, waid ifka eddasi,

Kunni nemmad liina müri üle ja nenda
ka liina sisse said. Nüüd kanguti seest-
pidi suurt liina warrawat lahti, et tei-
sed hõlpsamal wiisil sisse said, ja nüüd haf-
kas õige tapleminne, tapminne, ja wer-
re ärrawallamine. Zubba hommiko oli
läes, kel oli jo kahheksa; se keigeraskem
tõ tehtud, ja hirmus paljo werd ärrawal-
latud. Agga selsammal tunnil kui woi-
mus jo hakkas meie kätte sama, tullid
peäle kaks tuhhat rüütliid, keigewahhusa-
mad mehhed liinnast wälja, aiastid neist
möda kes seäl wahtis ollid ja katsusid nen-
de selja taggnnt tulla kes linna peäle tor-
mi aiastid, agga kui nemmad sinna ei
woind sada, wõtsid nemmad omma teed
meie leri pole kus neid haigid ja hawatud
hoiti. Kui sedda hädda ja kargust tunti,
ruttasid se üllem Kirral ja teised sured Kir-
ralid issi sinna, ja wõtsid ni paljo rah-
wast ennestega kui nemmad woisid sada,
ja

ja pirasid nende ümber ja rõhhusid neid
 puhhas nenda ärra, et neist mitte üks ai-
 noke ülle ei jänud. Pärast hoiti linna
 wärrawaid, et ükski ei piddand ennant
 wälja peäma. Müüd heitsid Turkid meelt
 ärra, sest nemmad näggid et lin oli ärra-
 woetud. Rest linnas olli üks tuggetos,
 siina pugges se Kummendant omma rah-
 waga, ni paljo kui sedda weel ülle olli,
 ja pallus lubba linnast rahhoga wälja
 miina, agga ei antud sedda lubba, waid
 nemmad piddid keik wangiks jama. Agga
 se hea lin olli hakkand kolmes kohhas põl-
 lema, ja ei ükski ei mõtlenud selle sure
 wallo sees sedda tuld kustutada, ja se
 pärrast läks se ikka laiemaks et meie sõd-
 da-rahwas sedda ka mitte enne kui kol-
 mandamal päwal ei sanud kustutada, ja
 siis olli jo keik tuhhas põllend. Kui se
 lin koggone meie käes olli, ja keik waen-
 lajed otsa tehtud, siis nähti keik wallid,

Krawid, linna ulitsad ja honed waenlas-
te surnuctega katterud, et neid k ul julges-
te pe le kuus tuhhat woib armata K ul-
lab woib muidogi armata et meiegi poolt
hea hulk otsa sanud. Agga kui sedda keif
 arraarmatakse et lin ni w agga tuggew ol-
li, et meil laia krawi-walli-m uri ja ni sure
s a-rahwa hulgaga woitlemist olli, kes
k bbeda wihhaga ja ello polest s ddisid, ja
et liinna wallide pe l kolm sadda suur t f-
ki olli, misga nemmad k ul meie pe le
paiskasiid, siis ei woi meie muido  tledda,
kui et se  ige imme t  on olnud et selle liin-
na ommetigi olleme k tte sanud, ja et
meilt, nenda kui   lvaakse, mitte ennam
kui seitse sadda surnud, ja liggi k ks tuh-
hat hawatud on olnud. Liggi kuus tuh-
hat Turki kes s a-riistad ollid kannud ja
teistest weel  llej anud, woeti wangi ja
hoiti leri sees; nende seas ollid paljo neist
 llemattest. Pe alikudest, ja ilma neid
olli

olli weel tuus tuhhat kaks sadda ja nellis
kummend keiksuggust rahwast kes kui kod-
danikkud linnas euasid.

Waat se olli üks õige au wäärt teggo,
mis selle üllema Kinnali ja tetste Kinnali-
de ja peälikkudele, kelle seast mitto mois-
nikkude potad siit Maalt ollid, ja keiktoe-
le kes seäl jures on ainud sureks auuks
tulleb. Agga ni hästi, kui nemmad nüüd
Jummalala armo läbbi neid Turkkisid ar-
rawoitsid ja neile otsa peäle teggid, nen-
dasammoti olleksid nemmadki meile woi-
nud tehha kui Jummal ep olleks meie sõd-
diatte süddant ja käd kinnitanud. Se
párrast ütlegem ka sün: ei mitte meil waid
sinno nimmel oh Jummal olgo au ja k-
tus iggawest.

Kui Tatarid ja nende Würstid kes
seäl ümberkaudo ellasid, nággid ja kuul-
sid,

sid mis sündis, et meie Sure Keisri-
Prauua södda-wäggi teikis patkus woi-
must sai, ja et Turkid neid ennam ei
woind kaitsta, läkkitasid nemmad meie
üllema Kinrali jure ommad kassud ja too-
tasid ennast teik meie Keisri Prauua kaitse-
mis e alla heita ja meie Krono alla wan-
duda. Ja se sündis ka nenda, ja meie
armolinne Keisri Prauua tootas neile om-
ma kaitsemist ja teik head. Sest aiaft et
söddind nemmad mitte ennam meie was-
to, waid seiñid rahhul, ja sest olli meil jo
suur kasso. Minnewa aasta Täht-Ra-
matus on teile sest Tatari-rahwast natto-
fest juttustatud.

Meie södda-rahwas olli sel full kül meh-
he wisil söddinud kül Ma-kül merre peäl,
teikis patkus ollid nemmad ärrawoitjad.
Estimesse Söa-wäe Üllem, kedda meie
Suur Keisri-Prauua Kinral-Weld-
Mar.

Marsalliks töstnud, Kraam Romantsow,
tahtis sel süggisel weel teik sedda maad
siin pool Tonau jögge Turkidest puhhas-
tada, ja sepärrast katsus temma teik need
tuggewad linnad weel ärrawõtta. Essite
läkkitas temma Praila linna jure sedda
ärrawõtma, agga se olli ka üks tuggew
lin ja ei mitte kangel seält olli ühhe pisso-
kesse sare peäl üks teine lin, kust ikka ued
sõa, mehhed neile appi tullid. Meie rah-
was katsus selle linna jures ka omma õn-
ne, et nemmad nüüd jo õppinud ollid ik-
ka ärrawoitma. Agga essimesse ionega
ei lainud se neile mitte korda, waid nem-
mad piddid jälle tühjalt taggasi minnema.
Teist puhko läkkiti teisi jälle senna, ja need
wõtsid sedda ärra. Agga seälsammas
ollid weel üks teine lin Sursowo nimmi, se
ollid weel tuggewam teikist neist mis jõe äres
ollid, ja seält olli Turkidele ikka hea jõe
teiselt poolt seie pole tulla ja meile tülli teh-
ha.

ha. Weel talwel püti sedda ärrawõtta,
agga meie rahwas ei wõind sedda mitte
enne kui kowade pole sada, siis Kirral
Olits wõttis sedda ärra. Nüüd olli meie
sõdda-wäggi kül waewa näinud, ja hal-
kas rahhoga talwe korderisse minnema.

Agga nüüd sündis üks teine asi, mis
meid ennam kui waenlased olleks wõind
waewata ja hopis otsa peäle teha, kui
Jummal ep olleks armaga meie peäle mõt-
lenud se olli se walli tõbbi, se kakk. Waat
Turki maalt todi sedda Ballaki male, kus
meie rahwas korderis olli, ja seält se tulli
Pohla-male, ja Jummal parrago ka
meie Wenne-male Moskau linna. Poh-
la-maal sõdakse kaks sadda kord tuhhat
kakkus surnud ollewad, ja Moskau lin-
nas surri ka hea hulk. Keigest süddamest
peab iogamees kes õige Kristi innimehe
on Jummalale se eest keigeennamiste au ja
fi

Titust andma, agga ka teiseks meie Keisri-
Pravat wägga tännema, et ta nisuggu-
sed armolised nouud on piddand et se ei
woinud kaugemale ja laiemale aiada ja
meie raiade liggi tulla. Nenda õnnis-
tab Jummal ühte maad, ja neid kes seal
sees ellawad, kui Ta head ja targad wal-
litsejad annab kes omma allamatte peäle
armoga waatwad ja nende pärrast head
ja targad nouud peawad. Meie armo-
linne Keisri-Prava olli sellepärrast sures
mures ja lakkitas sellepärrast ommad
keigetargemad nou- andiad Petersburgist
fenna Moskau linna, kelle seest Kraam
Orlow se keige üllem olli. Need teggid
seäl, Jummalal olgo au nisuggusid häid
seädusid, et katk laiemale ei aiand.

Meie olleme kül keik Jummalala kää al,
ja kes woib Ta nuhtlusse eest ärrapõg-
geneda, se on tõssi; agga ommeil on ka
tõssi

tõssi et innimeste rummalusse ja holetus-
se läbbi nisuggused nuhtlused mitto Ford
latemale lähhevad mis meie targa nou
läbbi olleksime woinud ennestest ja teis-
test ärrakánada; ja sepárrast on Jum-
mal meile meelt ja moistust annud. Teie
prugite sedda wanna sanna; se on Jum-
malast lodud, kúl mitto Ford kurjaste.
Wata siis kui Innimenne teeb mis ta
kohhus on, mis Jummalala sanna ja meie
õige, wagga nou ja moistus meid õppe-
tab, ja melle siis üks haigus ehk mu wil-
letsus tulleb, siis wolme sega omma süd-
dant trööstida, et se on Jummalast lo-
dud. Agga kui innimenne liigjulge ehk
holeto on, omma rummala ja kurja me-
lega otsekohhe peäle káib, ei ühtegi tábhe-
le ei panne mis kassuks ehk kahjuks woiks
tulla, ei púa ennast kurja ja kahjo eest
hoida ja head sada, lúhhidelt kul innimen-
ne ei te sedda mis ta kohhus on, ei sedda

mis

mis Jummalala sanna ja õige innimesse
meel ja moistus õpetab, siis teeb temma
patto Jummalala wasto, kui ta hädä ja
willetsusse ja nuhtlusse aial ütleb: se on
Jummalast lodud. Ei mitte sa isi teg-
gid ennesele sedda. Se on sinno hõle-
tusse ja sinno patto sü et sind nenda nuht-
heldakse.

Jummal olgo fidetut meie sõa-wäage-
de hulgas ei olle mitte kuulda olnud et sel-
le kurja tõmnessse paljo olleksid surnud.
Sest olli pahha et need Rekrutid ja keif-
tes Wenne. Maalt sõa-wäe jure piddid
minnema ja seält seie tulles, nüüd ei
woind otsekohhe tulla, wäid piddid kau-
get ümberkäima, ja hästi järrele katsitud
sama, kas neil wahhest ka katk külges ol-
li, ja se läbbi tulli kül mitto lord wiwi-
tus. Naga se läbbi näitis Jummal et
keif abbi temma käest tulles, ja et se kei-
gewäg.

getwäggetwam ja õnſam rahwas mitte ei
woi omma ennese wäe ja õnnistusſe peäle
lota, waid peab keik omma lotuſt Jum-
male peäle pannema. Sedda olli meie
ſõdda-rahwas kũl mitto kord io nähha ſa-
nud ja ſai ſedba nüüdki nähha.

Se wiimne lin mis Turkide kääſt ſiin
pool jõgge ärrawoeti, olli Sursewo lin.
Seſt olli meil suur kääſo, ſeſt Turkid ei
woinud ennam nenda ſallaia üle jõgge tul-
la, ja meile Ballaki-Maal tulli tehha.
Agga ſedda ennam kahhetſeſid nemmad
ſedda tagga. Talwe läks möda, te ſai
tahhedaks, iggamees hakkas ennast jälle
ſõtta walmistama. Waenlaſed kogu-
ſid jälle ni paljo rahwast omma laia Ma-
ſeest kõkko, kui nemmad ial agga woisid
ſada, ja hakkasid ueste omma õnne kats-
ma. Koggematta tulli teiſelt poolt jõgge
üks suur hulk ja katus ſedda Sursewo lin-
na

na ärra wõtta. Ja waat nende õnneks
sündis ka et wägga pissut meie sõa-rah-
wast linna sisse ollid taggasi jäetud; need
ei woinud sedda holda, ja teised ei woi-
nud ka mitte ni ussinaste appitulla. Nem-
mad siis andsid linna jälle Turkide kätte
ja said lubba issi seält rahhul ärraminna
ja mis nende pärralt olli ennestega ärra-
wia. Agga se olli meil sureks kahjuks.
Sest nüüd hakkasid nemmad hulgaliste
Wallaki-maale Pukaresti pole likuma
ja seäl wiljarõljadele ja mudele suurk kah-
jo teggema, ja meie rahwast wägga wae-
wama. Ehk neid kõi mitte kord taggasi
aeti ja hästi mahharõh huti siiski tullid nem-
mad ikka jälle taggasi ja laskid jo õiete
liigjulgaks. Meie suur sõdda-wäggi ei ol-
nud weel kous, ja rahwas olli kassin, meie
üllem Kintal ei raatsind mitte omma rah-
wast wägga wässitada ja waewata. Se
lääbi läks pool suid nende sammoti mõ-
da.

da. Üksford Katsuti kül sedda linna jälle
wäggi arrawõtta. Nemmad käisid kül
ka priiskiste peäle. Kinral Essen olli nen-
de üllemsaatja. Agga ei se lainud neil
sedda puhko mitte korda, waid nemmad
pidid ilma asjata taggasi minnema, sest
Turkid hoidsid sedda ello polest.

Sedda ennam õnne olli teisel sõa-wäel
Tatari-Maal. Ta wõttis omma teed
Krimmi-Male. Se on üks hea suur Ma-
merre äres, kus head tuggewad linnad
sees on, ja kuhho meie jo ammo ollime
noudnud. Keik sedda Maad keige linna-
dega wõttis meie wäggi ärra, heitis sedda
hopis meie Keisri-Prava wallitsusse alla,
woitis ja aias keik Turkid seäk ärra, wõt-
tis hulga wangiks, ja teised põggenesid
laewadega selle merre otsa, kus Konstan-
stantinopoli lin on. Se olli meil üks
hea saak, ja maksis meie sõa-wäe jal-
la

la waewa ja söddimist kül rohkeste
ärä.

Agga Wallaki-maal olli öige firri lug-
gu. Meie nou ja lotus olli öiete löppe kor-
ral, kui Jummal ühhe hobiga täit abbi
satis. Üks suur hull, kolm kymmend tuh-
hat meest, need feigeparremad söa-meh-
hed, ollid Sursewo linnast läbbi tulnud
meid trotsima. Kinralit Essen läkkitati
nende wasto wie tuhhande meestega. Ta-
plus hakkas, mollemilt poolt södditi kan-
geste, agga Jummal andis wägga head
woimust meie kätte nende hoopliatte üle.
Meid röhhuti föggone mahha, ja hakka-
sid tuhhat nälia jooksma linnast läbbi
et nemmad laewade jure pidid sama, neil
olli ni iuert ruto nago olleks neil tulli
tagga olnud. Kinral Essen läkkitas siis
agga ühhe riggimenti sinna, Sursewo
linna ärrawõtma. Ja waat teiste peäle
olli

ouu ni suut hirm tulkud et nemmad sedda
tuggewad liina, kus sured tükid ja kei-
fuggused sõa-riistad käl sees ollid koggone
mahha järsid enne kui nemmad weel meie
rahwast nähha said. Agga se hirm tulli
Tummalast. Selsammal ajal läks üks
teine Kirral, Weisman jõe ülle, otfis suu-
re-Wirsi ommas lewis ülles, ja tedda
leides söddis ta temma wasto, woitis ted-
da ka kohhe sure taplussega ärra. Tem-
ma hakkas siis jalgo lastma ja jättis kei-
omma lewi mahha. Kui ta pärrast weel
omma üllejänud rahwast koggus et ta
weel üksford tahtis taggast tulla, siis ta
sattus omma rahwaga teise Kirrali kätte,
kes Waenlased ueste ärrawoitis ja laiale
ajal. Senniks tullid teised ka taggast
joostes ja kartes, ja üks trop jooksis sen-
na, telne tenna. Mitmes po gas olli neid
nüüd ärrawoitud, ja neile nago wiimne
hoop

hoop antud. Meie ärrawoitjad wõtsid
seäl teile pole jõege monnedli tuggewad
linnad ja lossid ärra ja kui nemmad nen-
de ümbert wallid mahhastunud, ja saki
ärrawinud jättsid nemmad neid jälle mah-
ha. Waenlasti olli nüüd futumaks mah-
ha rõhutatud, ja nenda ärra woitud et
nemmad ei saand ni pea jälle üllestousta.
Hu ja kitus olgo iggaweste selle Kunnin-
gatte Kunningale! Se läbbi se sündis et
Turkide üllem-Wallitseja hakkas meie
Keisri-Braua kääst rahho palluma. Need
nou piddamissed on minnewal aastal
hakkatud, ja se läbbi on sel aastal sõa-
wäggedele waitne assi olnud Ma- ja
merre peäl. Jummal andko et need nou
piddamissed rahho pärrast wõitsid õnsa
otsa jada.

Waggade Jummalala laste mälles-
tusse fanna sel uel aastal olgo :

Se kes wäggise läbbi tungib peab nend-
de ele ülesminnema ; nemmad peawad
wäggise läbbi tungima, ja wärrawast
läbi minnema ; ja nende Kunntngas peab
nende ele läbbi minnema, ja Jehowa
nende essimeses otsas. Mik. 2, 3. Olge
julged, ma ollen ma-ilma ärrawoitnud.
Joan. 16, 33.

Aggaüks risti-innimenne peab siin ma-
ilmas ka üks waimoliik södda mees olle-
ma, sest temma kurja lihha tahtmissed,
pat ja kurjad ma-ilma innimesed käi-
wad ikka temma peäle et woiksid tedda
ärrawoita. Kui se neile forda lähheb, ja
temma mitte korowaste wasto ei panne,
siis on temma nende wang, ja temma kah-
jo est on et ta hukka lähheb, sest surm on
patto pall. Agga Jesusse läbbi woime
meie

meie woimust sada, nenda kui temma on
arrawoitnud. Temma tootab issi meie
ele kãia ja lãbbi tungida. Hakkagem ag-
ga temmast kinni, siis same woimust kũl
salle lãbbi kes meid on armastanud.

Wãggero sõdda-mees, sinno armo sees
Las mind ikka woimust sada,
Ja sind kindlast armastada
Hoi mind so sees, Wãggero sõdda
mees

Kãi sa minno eel! Kui ma woitlen weel
Tungi issi keigest lãbbi
Kust mul tulleb pat ja hãbbi.
Kãi sa minno eel, kui ma woitlen weel.

96

